

**‘HÜRMÜZ BOĞAZI’ KONULU ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK
İNCELENMESİ VE HARİTALANDIRILMASI:
1980-2026 WOS ANALİZİ¹**

Serdar UKUR²

Öz: Bu alıőmada, “Strait of Hormuz” (Hürmüz Boğazı) terimi özelinde yapılan çalışmaların incelenmesi hedeflenmektedir. Araőtırmanın temel hedefi ise nicel verilerden istifade edilerek ve ele alınan terime dair literatür dikkate alınarak bibliyometrik analiz yöntemi üzerinden ulaşılan bulguları sistematik bir analiz çerçevesinde araştırmacılara sunmaktadır. Bu verilere, Web of Science (WoS) veri tabanı kullanılarak ulaőılmış, bu veri tabanı kapsamında yapılan tarama neticesinde 1980-2026 yıllar arasında çeşitli çalışma türlerinin yayımlandığı toplam 424 esere ulaşılmıştır. İncelenen dönem içerisinde de en fazla yayının 380’inin makale türünde yayımlandığı görülmüştür. 424 eser arasında en fazla yayına Vahid Chegini (4 adet) sahipken ve eserlerin kurumlara göre atıf analizi dağılımda University of Tehran öne çıkarken, devletlerin atıf analizi dağılımında ise İran (25 adet) ilk sırada yer almaktadır. Tüm bunların yanı sıra, 424 eserin yayımlandığı dillere göre dağılımına göre İngilizce (416 adet), endeks yoğunluğunda SCI (318 adet) ve anahtar kelimelere göre dağılımda ise “Strait of Hormuz” birinci sırada yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Hürmüz Boğazı, Web of Science, Bibliyometrik Analiz.*

Article Category: International Relations

Date of Submission: 11.04.2026

Date of Acceptance: 22.04.2026

DOI: [10.5281/zenodo.20120241](https://doi.org/10.5281/zenodo.20120241)

¹ Bu alıőma, “Türkiye’nin Yetkisindeki Deniz Alanlarına İlişkin Geliőtirilen Stratejilerin ve Uygulanan Politikaların Analizi” başlıklı doktora tezinden türetilmiőtir.

² Dr., Serbest Araőtırmacı, Uluslararası İlişkiler.

Email: serdarcukur5@gmail.com.

ORCID: [0000-0003-1394-0934](https://orcid.org/0000-0003-1394-0934).

BIBLIOMETRIC ANALYSIS AND MAPPING OF STUDIES ON THE ‘STRAIT OF HORMUZ’:

A WEB OF SCIENCE ANALYSIS, 1980–2026

Abstract: This study aims to examine research specifically focusing on the term “Strait of Hormuz”. The primary objective of the research is to present the findings obtained through a bibliometric analysis method —taking into account the literature on the term in question and utilising quantitative data— to researchers within a systematic analytical framework. These data were obtained using the Web of Science (WoS) database; a search within this database identified a total of 424 works published between 1980 and 2026, encompassing various types of studies. It was observed that the majority of publications during the examined period —380 in total— were articles. Among the 424 works, Vahid Chegini had the highest number of publications (4), whilst the institutional citation analysis distribution highlighted the University of Tehran, and in the country-based citation analysis distribution, Iran (25) ranked first. In addition to all this, regarding the distribution of the 424 works by language of publication, English (416) leads; in terms of index density, SCI (318) is the most prominent; and in the distribution by keywords, “Strait of Hormuz” ranks first.

Keywords: *Strait of Hormuz, Web of Science, Bibliometric Analysis.*

Giriş

Bibliyometrik analiz, kısaca, analitik bir yöntem şeklinde tanımlanabilir. Sistematik bir literatür taramasında farklılık arz eden bu analiz türü, bu yöntem şemsiyesi altında herhangi bir alanda güncel durumun analiz edilmesinde biçimsel ve nicel veriler kullanmaktadır. Bu yöntem vasıtasıyla elde edilen bu veriler, görselleştirme yazılımları kullanılarak bilimsel araştırma yapan yazarlar için akademik mecrada çalışmaların takip edilmesi ve analiz edilmesi açısından kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca yöntemin içeriğinde çeşitli ölçüm göstergelerinin geliştirilmesi de yer almaktadır. Bu sayede, bu yöntemle, dünyanın çeşitli bölgelerinde birçok araştırmacının ortaya konulan eserlere ilişkin farklı parametreler üzerinden nicel sonuçlara ulaşılmaktadır. Özetle, bibliyometrik analiz, sistematik bir yöntem şeklinde yapılan incelemenin ilk aşaması veya değerlendirme adımı olarak ifade edilebilir.³

Bu çalışmada araştırma konusu olarak Hürmüz Boğazı tercih edilmiştir. Bu konunun tercih edilmesinin altında yatan nedenleri şu başlıklar altında toplamak mümkündür: Hürmüz Boğazı'nın jeostratejik önemi ve dünya petrol ticaretindeki rolü. Bunun haricinde, bu konunun tercih edilmesinin altında yatan nedenlerden bir diğeri de Mart 2026'da başlayan ABD-İsrail-İran arasında yaşanan savaşın hem ulusal gündemi, hem de uluslararası gündemi meşgul etmesinden kaynaklanmaktadır. Bu savaşın yarattığı etki veya gerilim, enerjiden uluslararası ticarete kadar birçok noktada bilim insanlarından araştırmacılara kadar geniş bir kesimin ilgisini çekmektedir. Bu çerçevede, Hürmüz Boğazı konulu eserlerin bibliyometrik analiz yöntemi üzerinden ele alınması çalışmanın tercih edilmesinin gerekçesini kuvvetlendirirken, aynı zamanda araştırmaların literatürdeki yoğunluğunu sistematik bir biçimde nicel veriler üzerinden ortaya konulmasına olanak sağlayacaktır.

1. Literatür Taraması: Hürmüz Boğazı

28 Mart 2026 tarihinde Web of Science veri tabanında “*Strait of Hormuz*” anahtar kelimesi (*Hormuz Strait* ifadesi de eklenerek) temelinde gerçekleştirilen tarama sonucunda toplam 424 esere ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda, Hürmüz Boğazı konusunun akademik literatürde geniş bir yer kapladığı ve bu konunun uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, ekonomi, enerji ve yakıtlar ve tarih gibi çeşitli disiplinlerde bir araştırma odağı olarak görüldüğü gözlemlenmiştir. Bu disiplinler çerçevesinde, erişilebilirlik açısından uygun olan eserler dikkate alınarak değerlendirilme yapılmıştır.

³ Deniz Dirik & İnan Eryılmaz & Tuğba Erhan (2023), “Post-Truth Kavramı Üzerine Yapılan Çalışmaların Vosviewer ile Bibliyometrik Analizi”, *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), s. 168.

Tablo 1. “Strait of Hormuz” Başlıklı Çalışmalara Hakkında Kısa Bilgiler

Yazar - Yıl	Çalışmanın Alanı	Çalışmanın Amacı / Konusu	Çalışmanın Sonucu
Caitlin Talmadge - 2008 ⁴	Uluslararası İlişkiler	İsrail veya ABD'nin İran'a karşı sınırlı bir saldırı sonrasında, İran'ın Hürmüz Boğazı'nı kapatarak karşılık vermesinin etkilerini incelemek.	Hürmüz Boğazı'nın kapatılması hem bölgesel gerilimi arttıracak, hem de ABD'nin ekonomik ve askeri maliyetlerinin artmasına neden olacaktır.
Jun U. Shepard & Lincoln F. Pratson - 2020 ⁵	Ekonomi	Hürmüz Boğazı'ndaki deniz korsanlığının enerji ihracatına etkilerini incelemek.	Saldırıları, tanker trafiğini azaltmasının yanı sıra, Bahreyn ve Kuveyt'in rafine petrol ihracatını da önemli ölçüde etkilemiştir.
Christian Growitsch & Harald Hecking & Timo Panke - 2014 ⁶	Ekonomi	Hürmüz Boğazı'ndan geçen LNG akışında yaşanacak kesintilerin devletlerdeki gaz fiyatlarındaki etkilerini incelemek.	Japonya ciddi fiyat artışlarıyla karşılaşırken, Avrupa ülkeleri boru hattı bağlantıları ve iç üretim sayesinde etkileri sınırlayabiliyor.
Abdolrasool Divsallar - 2022 ⁷	Tarih	İran'ın Hürmüz Boğazı'ndaki değişken politikasını incelemek.	İran, tehditlere göre yaptığı çeşitli hamleler üzerinden rejimin güvenliğini sağlamaya çalışmaktadır.
Athol Yates & Geraint Hughes - 2022 ⁸	Uluslararası İlişkiler	Musandam'da (Umman) gizli bir İngiliz isyan karşıtı operasyonu olan Intradon Operasyonu'nu inceliyor.	Operasyon sonucunda Hürmüz Boğazı petrol güzergahı güvence altına alınmış ve Körfez'deki İngiliz etkisi pekiştirilmiştir.
J. Peter Pham - 2010 ⁹	Uluslararası İlişkiler	İran'ın Hürmüz Boğazı'nı kapatmasının etkilerini incelemek.	Hürmüz Boğazı'nın kapatılması uygulanmasa da, bunun caydırıcı bir tehdit oluşturduğu ve İran'a ekonomik ve siyasi avantaj sağladığı görülmüştür.

⁴ Caitlin Talmadge (2008), “Closing Time: Assessing the Iranian Threat to the Strait of Hormuz”, *International Security*, 33(1), ss. 82-117.

⁵ Jun U. Shepard & Lincoln F. Pratson (2020), “Maritime Piracy in the Strait of Hormuz and Implications of Energy Export Security”, *Energy Policy*, 140.

⁶ Christian Growitsch & Harald Hecking & Timo Panke (2014), “Supply Disruptions and Regional Price Effects in a Spatial Oligopoly—An Application to the Global Gas Market”, *Review of International Economics*, 22(5), ss. 944-975.

⁷ Abdolrasool Divsallar (2022), “Shifting Threats and Strategic Adjustment in Iran's Foreign Policy: The Case of Strait of Hormuz”, *British Journal of Middle Eastern Studies*, 49(5), ss. 873-895.

⁸ Athol Yates & Geraint Hughes (2022), “Operation Intradon in the Musandam, 1970-1971: What This Counterinsurgency Operation Says about British Military Operations in the Arabian Gulf”, *Small Wars & Insurgencies*, 33(7), ss. 1236-1258.

⁹ J. Peter Pham (2010), “Iran's Threat to the Strait of Hormuz: A Realist Assessment”, *American Foreign Policy Interests*, 32(2), ss. 64-74.

Alexander Lott & Shin Kawagishi - 2022 ¹⁰	Uluslararası İlişkiler	2019 yılında Hürmüz Boğazı'nda meydana gelen denizcilik olaylarını incelemek.	Sorumluluğun belirsizliği kuvvet kullanımını sınırladığı sonucuna ulaşılmıştır.
Shebonti Ray Dadwal - 2012 ¹¹	Uluslararası İlişkiler	Hindistan-İran ilişkilerini enerji ve Hürmüz Boğazı bağlamında incelemek.	Hindistan, iş birliğini sürdürerek stratejik alanını ve enerji güvenliğini koruduğu gözlemlenmiştir.
Jennifer El-Fakir - 2021 ¹²	Uluslararası İlişkiler	2019'daki Stena Impero olayını ve Hürmüz Boğazı'ndaki yasal boyutlarını incelemek.	İran'ın gemiyi alıkoymasını uluslararası hukuku ihlal etmiş ve tekrarlanan ihlalleri önlemek için sorumluluk mekanizmaları gündeme gelmiştir.
Timothy Choi - 2014 ¹³	Uluslararası İlişkiler	Osmanlı'nın Çanakkale'deki alan engelleme operasyonlarını Hürmüz Boğazı bağlamında incelemek.	Tarihsel operasyonlardan çıkarılan dersler, ABD ve müttefiklerinin karşılaşılabileceği sorunlara hazırlıklı olmasını sağlıyor.
Fatemeh Shayan - 2013 ¹⁴	Siyaset Bilimi	Hürmüz Boğazı'ndaki üç ada konusunda İran ve Körfez İşbirliği Konseyi'nin güç ilişkilerini incelemek.	Körfez İşbirliği Konseyi, ABD desteğiyle hareket kabiliyeti kazanmış olsa da, İran'ın egemenlik haklarını zayıflatamamış ve bölgedeki egemenlik vurgusunu güçlendirmiştir.
Shebonti Ray Dadwal - 2007 ¹⁵	Uluslararası İlişkiler	İran'dan petrol tedarikinin kesilmesinin uluslararası petrol piyasası ve özellikle Hindistan üzerindeki etkilerini incelemek.	Bunun ciddi anlamda ekonomik etki yapacağı sonucuna ulaşılmıştır.
Ruibin Si vd. - 2026 ¹⁶	Ekonomi	Çin'in petrol taşımacılığı ağının aksamalardan sonra nasıl toparlanacağını incelemek.	Çalışma, Hürmüz Boğazı dahil bazı stratejik rotaların öncelikli olduğunu ve sınırlı müdahale stratejisinin en etkili olduğunu gösteriyor.
David Levy & Eyal Pinko & Eitan	Siyaset Bilimi	İran'ın Hürmüz Boğazı'ndaki asimetrik deniz stratejilerini incelemek.	İran'ın Hürmüz Boğazı'nda etkili olduğu ve çeşitli donanmaları zor durumda bıraktığı görülmüştür.

¹⁰ Alexander Lott & Shin Kawagishi (2022), "The Legal Regime of the Strait of Hormuz and Attacks Against Oil Tankers: Law of the Sea and Law on the Use of Force Perspectives", *Ocean Development & International Law*, 53(2-3), ss. 123-146.

¹¹ Shebonti Ray Dadwal (2012), "India-Iran Energy Ties: A Balancing Act", *Strategic Analysis*, 36(6), ss. 930-940.

¹² Jennifer El-Fakir (2021), "Retaliatory or Lawful?: How Iran's Seizure of the Stena Impero in the Strait of Hormuz Violated International Law", *Columbia Journal of Transnational Law*, 59(2), ss. 425-468.

¹³ Timothy Choi (2014), "Nowhere May They Roam: Ottoman Area-Denial Operations and Lessons for the Strait of Hormuz", *Journal of Military and Strategic Studies*, 15(3), ss. 84-107.

¹⁴ Fatemeh Shayan (2013), "Geopolitical Subjectivity in Iran-GCC Relations: The Three Islands Issue since 1979", *Geopolitics*, 18(3), ss. 633-661.

¹⁵ Shebonti Ray Dadwal (2007), "Iran Standoff: Repercussions for the Global Oil Market", *Strategic Analysis*, 31(3), ss. 543-567.

¹⁶ Ruibin Si vd. (2026), "Resilience-Oriented Recovery Strategies for Crude Oil Maritime Transportation Networks of Importing Countries Using Mass Tanker Trajectory Data", *Transport Policy*, 181.

Shamir - 2026 ¹⁷			
Guangyue Gao vd. - 2026 ¹⁸	Enerji & Yakıtlar	Küresel deniz LNG ticaretinin kilit düğümlerini ve Hürmüz Boğazı gibi stratejik geçişlerin ağın istikrarındaki önemini ortaya koymak.	Küresel deniz LNG ticaretinde Hürmüz Boğazı gibi stratejik noktalar, ağın işleyişi ve istikrarı açısından hayati öneme sahiptir.
Shivali Lawale & Talmiz Ahmad - 2025 ¹⁹	Uluslararası İlişkiler	Körfez İşbirliği Konseyi devletlerinin boğazlara ve ithalata bağımlılığını incelemek.	Körfez İşbirliği Konseyi devletleri, Hürmüz Boğazı gibi stratejik deniz yollarına bağımlılıkları nedeniyle gıda ve enerji tedarikinde kırılganlıklar yaşamaktadır. Bu nedenle, bu devletler ithalat kaynaklarını çeşitlendirmek istemektedirler.
Mehmood Hussain & Syed Inam Ali Naqvi & Shahid Hameed - 2024 ²⁰	Siyaset Bilimi	Pakistan'ın enerji güvenliğini İbrahim Anlaşmaları, Ortadoğu siyaseti, QUAD ve Hürmüz Boğazı üzerinden gelen riskler bağlamında incelemek.	Pakistan, enerji arzını korumak için Rusya, Orta Asya ve İran'dan ithalatını çeşitlendirerek riskleri azaltmalıdır.

Tablo 1'e göre Hürmüz Boğazı konulu yukarıda zikredilen araştırma alanları temelinde uluslararası ilişkiler alanında eserlerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Öte yandan, bu eserlerde bölgenin enerji ve stratejik açıdan önemli olduğunun altı çizilmiştir.

2. Uluslararası Deniz Alanı Olarak “Boğazlar”

“Boğaz” kavramının tanımlanmasında literatürde çeşitli tanımların yapıldığı görülmektedir. Bu tanımlardan birincisinde, en geniş anlamıyla boğaz, “iki denizi birleştiren tabii ve dar su yollarıdır” şeklinde ele alınmıştır.²¹ Bir diğer tanıma göre, boğaz, “iki kara arasında bulunan dar deniz parçasıdır” ifadesi üzerinden ele alınmıştır.²² Sonuncu tanıma göre, boğaz, “iki denizi birleştiren, bir denizden diğerine geçmek için kullanılan zorunlu olan iki kara parçası arasında

¹⁷ David Levy & Eyal Pinko & Eitan Shamir (2026), “Asymmetric War at Sea: The Doctrine of Iranian Revolutionary Guard Corps Navy (IRGCN)”, *Journal of Strategic Studies*, ss. 1-35.

¹⁸ Guangyue Gao vd. (2026), “Construction of Global Maritime LPG Trade Multi-Layer Network Models and Pattern Analysis”, *Energy Reports*, 15, ss. 2-15.

¹⁹ Shivali Lawale & Talmiz Ahmad (2025), “Maritime Chokepoints in the Asia-Pacific: Geo-Economic and Security Challenges for the GCC States amidst Regional and Great Power Competitions”, *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 19(3), ss. 235-250.

²⁰ Mehmood Hussain & Syed Inam Ali Naqvi & Shahid Hameed (2024), “The Abraham Accord and the Middle Eastern QUAD : Pakistan’s Energy Security Eclipse and the Way Forward”, *Politics & Policy*, 52(6), ss. 1266-1283.

²¹ Seha L. Meray (1960), *Devletler Hukukuna Giriş (Cilt 1)*, Ankara: Ajans-Türk Matbaası, s. 333.

²² Ömer İ. Akipek (1965), *Devletler Hukuku Cilt 2*, Ankara: Başnur Matbaası, s. 47.

kalarak darlaşan deniz yoludur” açıklamasıyla ele alınmıştır.²³ Özetle, bu tanımlarda kavramın iki yönü birlikte ele alınmıştır: coğrafi ve işlevsel.

Boğaz kavramı sadece kavramsal bir çerçevede ifade edilmemekte, aynı zamanda çeşitli kriterler dikkate alınarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalardan ilki, birleştirdikleri denizler açısından yapılan sınıflandırmadır. Bu kapsamda, boğazlar, i) iç deniz-açık deniz ve ii) açık deniz-açık deniz üzerinden iki gruba ayrılmaktadır. İkinci sınıflandırmada ise, boğazlar, devlet egemenliği esasına dayandırılmaktadır. Buna göre de, boğazlar, i) iki yakası da tek devletin egemenliği altında bulunan ve ii) kıyıları birden fazla devletin egemenliği altında olan ikiye ayrılmaktadır.²⁴ Üçüncü olarak, taşıdıkları birtakım nitelikleri bakımından, boğazlar, ulusal ve uluslararası boğazlar şeklinde iki grupta sınıflandırılmaktadır.²⁵

Son olarak, boğazlar, hukuki rejimleri temelinde değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, boğazlar, i) hukuki rejimleri özel bir sözleşme ile düzenlenmiş boğazlar ve ii) hukuki rejimleri özel bir sözleşme ile düzenlenmemiş boğazlar şeklinde iki grupta incelenmektedir. Bu kapsamda ele alacağımız gruplardan birincisi, hukuki rejimleri özel bir sözleşme ile düzenlenmemiş boğazlardan oluşmaktadır.²⁶ Bu gruba verilebilecek örnek ise İngiltere ile Fransa arasında yer alan boğazdır. İngiltere kıyılarında Dover, Fransa kıyılarında Pas-de-Calais adlarıyla anılan bu boğaz, 18-25 mil genişliğe, 120-180 fit derinliğe sahiptir ve Manş Denizi ile Kuzey Denizi’ni birbirine bağlamaktadır.²⁷ Ayrıca, bu boğaz, günlük ortalama 400 geminin geçişine ev sahipliği yapmaktadır ve bu özelliği ile dünyanın en yoğun ulaşım hatlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu yoğunluk nedeniyle, boğaz, İngiltere ve Fransa tarafından 24 saat kontrol altında tutularak deniz trafiği sıkı bir şekilde denetlenmektedir. Söz konusu denetim ise iki devlet arasında ortaklaşa yürütülen Kanal Navigasyon Bilgi Sistemi (*The Channel Navigation Information Service-CNIS*) sistemi vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir.²⁸

İkinci grup ise hukuki rejimleri özel bir sözleşme ile düzenlenmiş boğazlardır. Bu tarz boğazlar, uluslararası deniz hukuku temelinde önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca bu kapsamdaki boğazları örneklendirebileceğimiz Türk Boğazları başta olmak üzere yeryüzünde çok sayıda

²³ Edip F. Çelik (1987), *Milletlerarası Hukuk*, İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 108.

²⁴ A.g.e., s. 108.

²⁵ Hüseyin Pazarıcı (2020), *Uluslararası Hukuk*, Ankara: Tuhra Kitabevi, s. 289.

²⁶ M. Deniz Vank (1998), *Boğazların Hukuki Rejimi ve Türk Boğazları*, Ankara: US-A Yayıncılık, s. 14.

²⁷ *Britannica* (2025), “Strait of Dover: International Waterway, Europe”, 12.12.2025, Erişim Tarihi: 06.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/place/strait-of-dover>.

²⁸ Gov.uk, “Dover Strait Crossings: Channel VTS”, Erişim Tarihi: 06.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.gov.uk/government/publications/dover-strait-crossings-channel-navigation-information-service/dover-strait-crossings-channel-navigation-information-service-cnis>.

uluslararası boğazlar bulunmaktadır.²⁹ Bu tür boğazlara verebileceğimiz birinci örnek, uzunluğu 370 mil uzunlukta ve 19. yüzyılda Şili ve Arjantin arasında egemenlik tartışmalarına konu Macellan Boğazı'dır. Aynı yüzyılda, bu konuda, Şili'nin Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD'ye) ait Florida isimli bir gemiye el koyması sonrasında uluslararası bir sorun meydana gelmiş ve ABD'nin Boğaz'ın tek bir devletin egemenliği altında kalmasını tanımayacağını açık ve net bir şekilde ifade ettiği görülmüştür.³⁰ Bu gelişmeler sonrasında ise Şili ile Arjantin arasında 23 Temmuz 1881 tarihinde Buenos Aires Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmanın 5. maddesi özelinde kabul edilen başlıca ilkeler şunlardır³¹: i) Boğaz, daimi olarak tarafsız hale getirilmiştir, ii) Bütün devletlerin gemileri Boğaz'dan serbestçe geçebileceklerdir, iii) Sahildar devletler Boğaz'ın sahillerini tahkim etmeyeceklerdir.³²

Örneklerden ikincisine ise Cebelitarık Boğazı gösterilebilir. Bu Boğaz, Atlas Okyanusu ile Akdeniz'i Süveyş Kanalı üzerinden Hint Okyanusu'na bağlayan bir deniz bağlantısına sahip olması noktasında uluslararası deniz ticareti açısından büyük önem arz etmektedir. Bu Boğaz, Atlas Okyanusu ile Akdeniz'i birbirine bağlamaktadır.³³ Söz konusu Boğaz'da tüm gemilerin geçişi uzun yıllar açık tutulmuştur. Ayrıca, bu Boğaz konusunda, 1904'te İngiltere ile Fransa arasında imzalanan Londra Bildirisi ile “geçiş serbestliği” prensibi kurumsal bir çerçeveye kavuşturulmuş, güvenlik önlemlerinin alınması noktasında taraflar mutabık kalmış ve 1912'de İspanya'nın Fransa ile yapmış olduğu antlaşma da 1904 yılındaki bildiriye katılmıştır.³⁴

Son örnek ise Danimarka Boğazları gösterilebilir. Sound (Sund) ve Küçük Belt ile Büyük Belt Boğazları genel olarak Danimarka Boğazları şeklinde adlandırılmaktadır. Bu Boğazlar, Kuzey Denizi ile Baltık Denizi'ni birbirine bağlamaktadır. Bu Boğazlardan Küçük Belt ile Büyük Belt Boğazları'nın kıyıları Danimarka egemenliği altında bulunurken, Sound Boğazı'nın doğu kısmı ise İsveç egemenliği altındadır.³⁵ Danimarka ile İsveç arasında sınırını oluşturan Sound Boğazı, “orta hat” ilkesi esas alınarak 1932'de taraflar arasında imzalanan antlaşma ile hukuki bir zemine kavuşturulmuştur. Ancak Danimarka Boğazları'na dair hukuki zeminin 19. yüzyılda imzalanan antlaşma vasıtasıyla tescillendiği görülmüştür.³⁶ Öyle ki, 19. yüzyıla kadar, bu Boğazlar'dan geçen gemilerden geçiş resmi talep eden Danimarka'ya ABD'nin yapmış olduğu

²⁹ Donald. R. Rothwell & Tim Stephens (2010), *The International Law of the Sea*, UK: Hart Publishing, s. 244.

³⁰ Seha. L. Meray (1957), “Devletler Hukukunda Denizle İlgili Bazı Örnekolaylar”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 12(3), ss. 48-52; Seha L. Meray (1960), *Devletler Hukukuna Giriş (Cilt 1)*, s. 334.

³¹ Sevin Toluner (1989), *Milletlerarası Hukuk Dersleri*, İstanbul: Beta Yayınları, s. 154.

³² Seha L. Meray (1960), *Devletler Hukukuna Giriş (Cilt 1)*, s. 334.

³³ Donald R. Rothwell & Tim Stephens (2010), *The International Law of the Sea*, s. 245.

³⁴ Edip F. Çelik (1987), *Milletlerarası Hukuk*, s. 115.

³⁵ A.g.e., s. 116.

³⁶ Sevin Toluner (1989), *Milletlerarası Hukuk Dersleri*, s. 153.

itiraz neticesinde, 1857'de Kopenhag'da uluslararası bir toplantı düzenlenmiş ve toplantı sonrasında da imzalanan Kopenhag Antlaşması ile bu uygulama kaldırılmıştır. Bunun yerine, bir defaya mahsus olarak, sözleşmeyi imzalayan devletler Danimarka'ya belli bir ücret ödemiştir.³⁷ Bu antlaşmada, özelinde ticaret gemilerinde geçiş serbestliği prensibinin sağlandığının görülmesinin yanında, savaş gemilerinin bu uygulamadan yararlanabileceği noktasında bir düzenlemenin yapılmadığı da görülmüştür. Ancak Danimarka tarafından barış zamanında ve tarafsız kaldığı bir savaş döneminde savaş gemilerinin geçmesi noktasında herhangi bir itirazda bulunmadığı gözlemlenmiştir.³⁸ Sonuç olarak, Macellan, Cebelitarık ve Danimarka Boğazları örnekleri vurgulanan “uluslararası boğazlar” nazarında yapılan antlaşmalarla geçiş özgürlüğünün kabul edildiği gözlemlenmiştir.

Boğaz terimine ilişkin olarak yapılan tanımların, çeşitli gruplamaların ve bu gruplama özelinde ele alınan örneklerden sonra üzerinde durulması gereken diğer bir konu ise uluslararası boğazlardan yapılan geçiş özgürlüğü meselesidir. Bu konu, 1958 Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesi (KBBS) ve 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS) gibi uluslararası sözleşmelerde vurgulanmıştır. 1958 KBBS özelinde irdelendiğinde, uluslararası boğazlardan yapılan geçişler “zararsız geçiş” niteliğinde olup, bu geçiş, sözleşmenin “Karasuları” adlı birinci kısmının “Zararsız Geçiş Hakkı” başlıklı üçüncü bölümünde (14-23. maddeler) düzenlenmiştir. Bu bölümde, bu haktan faydalanacak olan gemiler ise üç grup üzerinden sınıflandırmıştır. Bunlar; i) ticaret gemileri, ii) savaş gemileri ve iii) savaş gemileri dışında kalan gemilerdir. Sözleşmede zararsız geçiş özelinde sahildevletinin 16/3 maddesinde karasularında bu hakkı sürekli olarak askıya alabileceği düzenlenmiş, ancak 16/4 maddede bu durumun uluslararası boğazlar için yapılamayacağı resmedilmiştir.³⁹

1982 BMDHS özelinde incelendiğinde, geçiş rejimi bakımından iki rejim düzenlenmiştir: zararsız geçiş ve transit geçiş. Zararsız geçiş, bu sözleşmede, “karasuları ile açık deniz veya münhasır ekonomik bölge (md. 45/1-b)” gibi alanları birbirine bağlayan uluslararası boğazlarda uygulanacaktır. Ayrıca, sözleşmenin 17-32 ve 45 maddelerinde zararsız geçiş rejimine dair zararsız geçişin anlamı, kıyı devletinin zararsız geçişe ilişkin kanun ve kuralları gibi çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Sözleşmede vurgulanan bir diğer geçiş rejimi ise transit geçiştir. Sözleşmenin 37. maddesinde “iki açık deniz ya da münhasır ekonomik bölge arasındaki” uluslararası boğazlar özelinde bu rejimin kullanıldığı alanlardır. Öte yandan, sözleşmenin 37-

³⁷ Seha L. Meray (1960), *Devletler Hukukuna Giriş (Cilt 1)*, ss. 334-335.

³⁸ Sevin Toluner (1989), *Milletlerarası Hukuk Dersleri*, s. 153.

³⁹ Ömer İ. Akipek (1966), *Devletler Hukuku Kaynaklarından ve Belgelerinden Örnekler*, Ankara: Başnur Matbaası, ss. 57-61.

44 maddeleri arasında bu rejim hakkında uygulama alanından boğazlara kısıtı olan devletlerin yükümlülüklerine kadar çeşitli bilgilere yer verilmiştir.⁴⁰

Sonuç olarak, boğaz kavramının açıklanması temelinde yapılan tanımlar özelinde ortak bir izahın yapılmadığı görülmüştür. Bu çeşitliliğin, aynı zamanda, bu terimin sınıflandırılması ekseninde de çeşitli faktörler dikkate alınarak ortaya konulduğu gözlemlenmiştir. Bu grupta temelinde dikkate alınarak (hukuki rejimleri özel bir sözleşme ile düzenlenmemiş ve hukuki rejimleri özel bir sözleşme düzenlenmiş), örneklerle izah edilen boğazlardan birincisi olan İngiltere ile Fransa arasında Dover Boğazı'nda uygulanan geçişin özel bir sözleşme düzenlenmemiştir. Buna karşılık, Macellan Boğazı, Cebelitarık Boğazı ve Danimarka Boğazları gibi alanları özelinde yapılan girişimlerin tartışma yaratmıştır. Bu boğazlar özelinde imzalanan antlaşmalarla çeşitli prensipler ortaya konularak yaşanan tartışmanın önüne geçilmesinin yanı sıra, boğazların hukuki rejimleri özel bir sözleşme üzerinden sağlanmıştır. Bu tarz boğazlar özelinde vurgulanan geçiş özgürlüğünün ise sonraki yıllarda gerek 1958 KBBS'in de zararsız geçiş, gerekse de 1982 BMDHS'in de zararsız geçiş ve transit geçiş gibi geçiş rejimleri özelinde uluslararası antlaşmalarda yer bulmuştur.

3. Hürmüz Boğazı: Konumu, Tarihçesi ve Önemi

Basra Körfezi'ni Hint Okyanusu'na bağlamasından ötürü stratejik konuma sahip olan Hürmüz Boğazı'nın kuzeyinde İran ve güneyinde ise Umman ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) bulunmaktadır. Ayrıca Hürmüz Boğazı yaklaşık 180 km uzunluğunda, en dar yeri 45 km olan ve İran kıyılarına yakın kuzey hattı dâhil, her biri 3,2 km genişliğinde iki seyir kanalı ile aralarındaki tampon bölgeden oluşan bir deniz geçididir.⁴¹

Hürmüz Boğazı'nın kısa tarihine bakıldığında, buranın geçmişinin çok eski dönemlere kadar uzandığı görülmektedir. Bölgenin stratejik açıdan önemli olması çeşitli devletlerin ve kavimlerin hâkimiyet mücadelesi içerisinde olmalarının etkisi olmuştur. Öyle ki, bu mücadele MÖ 3000'lerden itibaren başlamış olup, bölgede sırayla, Magan, Mezopotamya uygarlıkları, Fenikeliler ve Ahamenişler gibi güçlerin etkinliği görülmüştür. Sonrasında, bölgede, 16. yüzyılda Portekizliler ve 18. ve 19. yüzyıllarda da İngiltere'nin hâkimiyeti görülmüştür.⁴²

Hürmüz Boğazı konusunda üzerinde durulacak hususlardan sonuncusu ise bölgenin önemidir. Bu açıklama temelinde, bu Boğaz, enerji taşımacılığı, askeri ve jeopolitik ve ticaret ve küresel

⁴⁰ M. Aydoğan Özman (1984), *Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi*, İstanbul: Temel Matbaası, ss. 8-20.

⁴¹ Caitlin Talmadge (2008), "Closing Time: Assessing the Iranian Threat to the Strait of Hormuz", s. 86.

⁴² İsmail Tuncay Dündar (2024), "Boğaz Jeopolitiği: Hürmüz Boğazı Örneği", Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, ss. 44-49.

ekonomi şeklinde sıralanan üç husus temelinde önemlidir. Dünyadaki petrol ticaretinin yaklaşık olarak yüzde 20'lik kısmının bu Boğaz'dan icra edilmesi, enerji taşımacılığı temelinde Hürmüz'ü önemli konuma taşımaktadır. Bu hususla bağlantılı olarak Çin ve Japonya gibi Asya devletlerinin enerji ihtiyaçlarını bu Boğaz üzerinden karşılamaları, Hürmüz'ü dünya ticareti ve küresel ekonomi açılarından hayati bir saha olarak göstermektedir. Tüm bunların yanı sıra, Fransa, İngiltere ve ABD gibi devletlerin bölgedeki askeri üsleri üzerinden hâkimiyet kurma girişimleri, Hürmüz Boğazı'nı askeri ve jeopolitik açılardan da önemli kılmaktadır.⁴³

Sonuç olarak, geçmişten günümüze kadar birçok devletin hâkimiyet mücadelesi verdiği Hürmüz Boğazı, birçok noktada (enerji, askeri ve jeopolitik ve de küresel ekonomi) önemlidir.

4. Yöntem

Bu çalışmada kullanılan analiz türü kısaca bir içerik analizi türü şeklinde tanımlanabilen bibliyometrik analizdir. Bu analiz türü, makalelerden kitap bölümlerine kadar birçok eserin farklı parametreler ekseninde -konu, yöntem ve referans- çeşitli analiz türlerini -frekans, sosyal ağ ve atıf- barındırmaktadır.⁴⁴ Bu açıklama temelinde bu analiz türü şemsiyesi altında şekillenmesi çalışmaya kolaylık sağlayacaktır.

Bu çalışmada kullanılan veri ve veri toplama aracı konusuna değinilecek olursak eğer, verinin toplandığı merkez Web of Science (WoS) ve kullanılan yazılım programı VOSviewer'dir. VOSviewer yazılım programı, muhtevasında bilimsel araştırma eğilimleri ve ilişkileri şeklinde birçok parametreyi barındırması ve bunları görselleştirilmesi açısından değerlidir. Ayrıca programı önemli yapan bir diğer nokta da kullanım özelinde sağlamış olduğu kolaylıktır. Programda işlenen ve bibliyometrik analiz türünde tasnif edilen veriye ise bilimsel araştırma noktasında bilim insanlarının ve araştırmacılarının önemli bir mecra alanı olan WoS veri tabanından istifade edilmiştir. Bu veri tabanı vasıtasıyla “*Strait of Hormuz (Hürmüz Boğazı)*” kelimesi üzerinden yapılan taramaya “*Hormuz Strait*” anahtar kelimesinin dahil edilmesiyle 1980-2026 yılları arasında çeşitli çalışma türlerinden (makale, kitap bölümü, bildiri ve editöryal malzeme) oluşan yayımlanmış 424 esere ulaşılmıştır.

Tüm bunların yanı sıra, bu çalışmanın temel gayesi, *Strait of Hormuz* (Hürmüz Boğazı) konusunda kaleme alınmış olan eserlere dair ayrıntılı bir inceleme yapmaktır. Ayrıca, konunun literatürdeki nasıl ele alındığı ve yazarlara dair profil, bir model oluşturmak gibi çeşitli amaçlar,

⁴³ Sahipkiran Stratejik Araştırma Merkezi (2025), “Hürmüz Boğazı ve Stratejik Önemi”, 13.06.2025, Erişim Tarihi: 6.4.2026, Erişim Adresi: <https://sahipkiran.org/2025/06/23/hurmuz-bogazi-ve-stratejik-onemi/>.

⁴⁴ Savaş Evren ve Nazmi Kozak (2014), “Bibliometric Analysis of Tourism and Hospitality Related Articles Published in Turkey”, *Anatolia*, 25(1), s. 67.

eserlerin dağılımı (yıllara, çalışma türüne ve dile), yazarlara göre dağılım (ortak atıf ve atıf analizi), kurumlara göre dağılım, devletlere göre dağılım, endekslere göre dağılım ve anahtar kelimelere göre dağılım şeklinde sınıflandırmalar temelinde analizi yapılacaktır.

5. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, 28 Mart 2026 tarihinde WoS vasıtasıyla erişilen ve yöntem bölümünde belirtilen başlıkların VOSviewer yazılım programından destek alınarak analiz edilecektir.

Tablo 2. Eserlerin yıllara göre dağılımı

Yıllar	Eser Sayısı	Yıllar	Eser Sayısı
1980	4	2007	3
1981	1	2008	7
1982	4	2009	8
1983	2	2010	13
1988	1	2011	9
1990	1	2012	15
1991	4	2013	16
1992	2	2014	10
1993	4	2015	20
1994	2	2016	26
1995	3	2017	15
1996	3	2018	20
1997	4	2019	22
1998	6	2020	28
1999	1	2021	30
2001	1	2022	26
2002	2	2023	24
2003	3	2024	33
2004	7	2025	27
2005	4	2026	10
2006	3		

Tablo 2'de WoS'ta "*Strait of Hormuz*" kelimesi üzerinden yapılan tarama sonucunda 1980-2026 yılları arasında yayımlanan eserlerin yıl ve sayı dağılımı gösterilmektedir. **Tablo 2'**de

sıralanan veriler ışığında ilk eserin 1980 yılında yayımlandığı, son eserin ise 2026’da yayımlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bu dönemler arasında en fazla eser, 33 adet ile 2024 yılında yayımlanmıştır.

Tablo 3. Eserlerin çalışma türlerine göre dağılımı

Çalışma Türü	Eserler Sayısı
Makale	380
Bildiri	27
Kitap Bölümü	7
Editöryal Malzeme	7
Kitap İncelemesi	5
Diğerleri (Mektup, not vb.)	8

Tablo 3’te 1980-2026 yılları arasında “*Strait of Hormuz*” konusunda WoS veri tabanında yayımlanmış eserlerin çalışma türlerine göre dağılımı aktarılmıştır. Bu aktarımda, bu çalışma türleri arasında en fazla eser sayısının makale türünde olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 4. Eserlerin yayım dillerine göre dağılımı

Eserlerin Yayım Dili	Eserlerin Sayısı
İngilizce	416
Çince	2
İspanyolca	2
Almanca	1
İtalyanca	1
Korece	1
Rusça	1

1980-2026 yılları arasında WoS veri tabanında yayımlanan Strait of Hormuz konulu eserlerin yayım dillerine göre dağılımı **Tablo 4’te** sunulmuştur. **Tablo 4’e** göre bu eserler arasında yayım

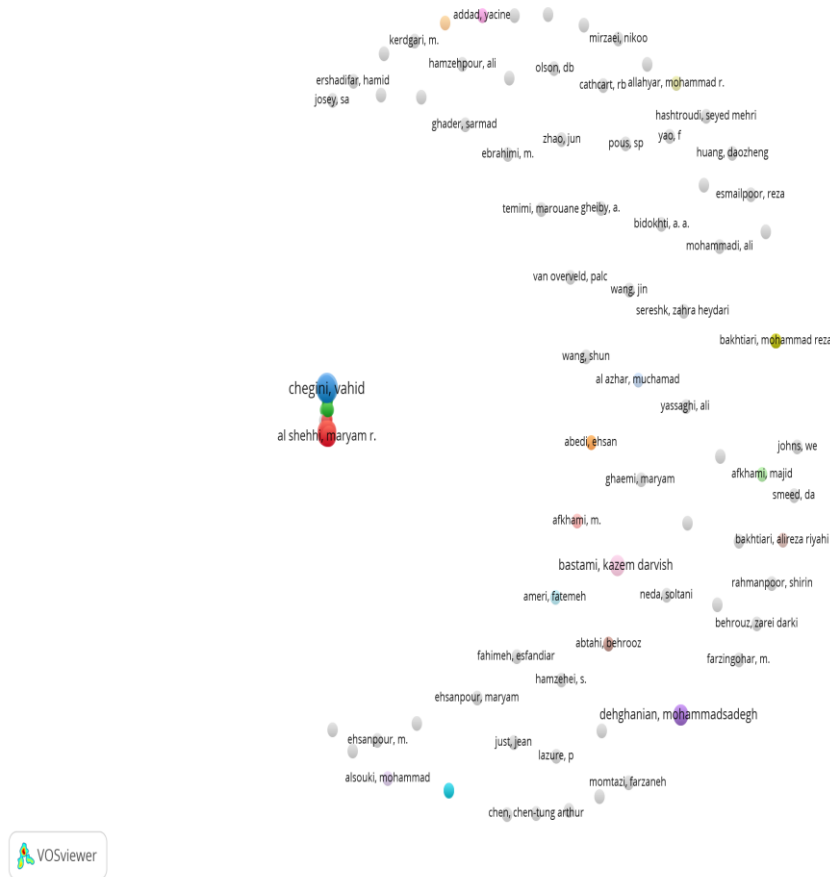
Eser sayısı: Vahid Chegini (4), Smaeyl Hassanzadeh (3) ve Jafer Azizpour (3);

Atıf Sayısı: J.P. Grist (157), W.E. Johns (157) ve S. A. Josey (157);

Toplam Bağlantı Gücü: Maryan R. Al Shehhi (10), John Marshall (10) ve Hajoon Song (10).

Ayrıca, 124 yazar üzerinden ortaya çıkan **Şekil 1**, 33 küme, 210 bağlantı ve 232 toplam bağlantı gücü sıralaması özelinde değerleri de barındırmaktadır.

Şekil 2. Yazarların atıf analizinin ağ haritası

Şekil 2'de yazarların atıf analizinin ağ haritası görselleştirilmiştir. Bu haritanın ortaya çıkması noktasında WoS'taki veriler VOSviewer yazılım programı üzerinden şu kriterler dikkate alınarak analiz edilmiştir: en az 1 yayın ve en az 1 atıf. Bu yazılım programındaki bu kriterlere, 141 yazardan 124'ünün uyum sağladığı belirlenmiştir. Bu yazarlar üzerinden analizin sürdürülmesi sonrasında üç başlık (eser sayısı, atıf sayısı ve toplam bağlantı gücü) altında sayısal veriler tablo halinde ulaşılmıştır. Bu tabloda, bu başlıklar altında ilk üç sırada yer alanların sayısal değerlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

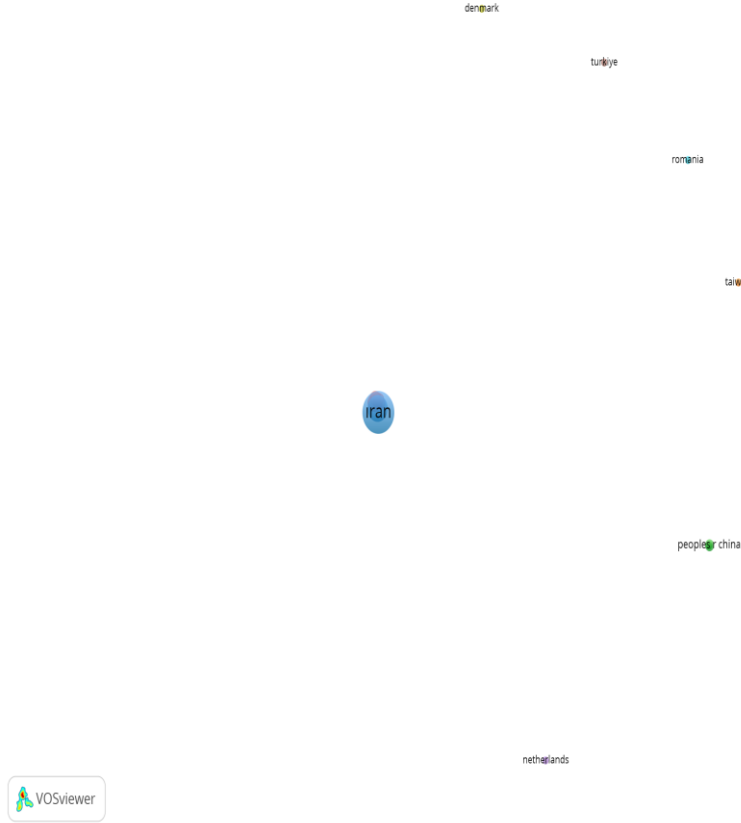
Eser sayısı: Vahid Chegini (4), Smaeyl Hassanzadeh (3) ve Jafer Azizpour (3);

Atıf Sayısı: J.P. Grist (157), W.E. Johns (157) ve S. A. Josey (157);

Toplam Bağlantı Gücü: Xavir Carton (36), Pascal Lazura (36) ve Stephone Pous (36).

Ayrıca, 124 yazar üzerinden ortaya çıkan **Şekil 2**, 79 küme, 218 bağlantı ve 261 toplam bağlantı gücü sıralaması özelinde değerleri de barındırmaktadır.

Şekil 3. Devletler atıf analizinin ağ haritası

Şekil 3'te devletlerin atıf analizinin ağ haritası görselleştirilmiştir. Bu haritanın ortaya çıkması noktasında WOS'taki veriler VOSviewer yazılım programı üzerinden şu kriterler dikkate alınarak analiz edilmiştir: en az 1 yayın ve en az 1 atıf. Bu yazılım programındaki bu kriterlere, 24 devletten 19'unun uyum sağladığı belirlenmiştir. Bu devletler üzerinden analizin sürdürülmesi sonrasında üç başlık (eser sayısı, atıf sayısı ve toplam bağlantı gücü) altında sayısal veriler tablo halinde ulaşılmıştır. Bu tabloda, bu başlıklar altında ilk üç sırada yer alanların sayısal değerlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

Eser sayısı: İran (25), ABD (10) ve Birleşik Arap Emirlikleri (5);

Atıf Sayısı: ABD (350), İran (174) ve Fransa (165);

Toplam Bağlantı Gücü: ABD (20), Fransa (18) ve Güney Afrika (18).

Ayrıca, 19 devlet üzerinden ortaya çıkan **Şekil 3**, 8 küme, 33 bağlantı ve 62 toplam bağlantı gücü sıralaması özelinde değerleri de barındırmaktadır.

Şekil 4. Kurumlar atıf analizinin ağ haritası

Şekil 4'te kurumların atıf analizinin ağ haritası görselleştirilmiştir. Bu haritanın ortaya çıkması noktasında WoS'taki veriler VOSviewer yazılım programı üzerinden şu kriterler dikkate alınarak analiz edilmiştir: en az 1 yayın ve en az 1 atıf. Bu yazılım programındaki bu kriterlere, 65 kurumun 55'inin uyum sağladığı belirlenmiştir. Bu kurumlar üzerinden analizin sürdürülmesi sonrasında üç başlık (eser sayısı, atıf sayısı ve toplam bağlantı gücü) altında sayısal veriler tablo halinde ulaşılmıştır. Bu tabloda, bu başlıklar altında ilk üç sırada yer alanların sayısal değerlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

Eser sayısı: University of Tehran (8), Islamic Azad University (6) ve Iranian National Institute for Oceanography and Atmospheric Science (INIOAS) (5);

Atıf Sayısı: Ifremer (165), Miami University (157) ve University of Southampton (157);

Toplam Bağlantı Gücü: Université de Bretagne Occidentale (29), University of Cape Town (29) ve University of Paris (29).

Ayrıca, 55 kurum üzerinden ortaya çıkan **Şekil 4**, 30 küme, 143 bağlantı ve 189 toplam bağlantı gücü sıralaması özelinde değerleri de barındırmaktadır.

Tablo 5. Eserlerin yayımlandığı endekslere göre dağılımı

Eserlerin Yayımlandıkları Endeksler	Eser Sayısı
SCI	318
SSCI	45
ESCI	43
ISTP	26
AHCI	11
BHCI	4
ISSHP	4
BSCI	3

WOS'ta yayımlanan 424 eserin endekslere göre dağılımı **Tablo 5**'te gösterilmiştir. Bu tablo dikkate alındığında en az eserin 3 adet ile BSCI en fazla eserin ise 318 adet ile SCI şemsiyesi altında yayımlandığı tespit edilmiştir.

Şekil 5. Anahtar kelimelerin analizinin ağ haritası

Şekil 5'te WOS'ta tespit edilen 424 eserde kullanılan anahtar kelimelerin arasındaki bağlantısının haritası görselleştirilmiştir. Bu haritanın ortaya çıkması için VOSviewer yazılım programında 180 anahtar kelime üzerinden en az 3 kere tekrarlanma kriterinin kullanarak 7 kelimenin uyum sağladığı tespit ettiği görülmüştür. Bu programda, bu kriter etrafında analizin

devamı sonrasında iki başlık altında -en çok tekrar edilen ve toplam bağlantı gücü- bazı verilerle karşılaşılmıştır. Bu başlıklar özelinde ilk üç basamakta yer alanlar şunlardır:

Tekrar Sayısı: Hürmüz Boğazı, Pers Körfezi ve Arap Körfezi;

Toplam Bağlantı Gücü: Hürmüz Boğazı, Pers Körfezi ve Arap Körfezi.

Ayrıca, 7 anahtar kelime üzerinden ortaya çıkan Şekil 5, 5 küme, 7 bağlantı ve 19 toplam bağlantı gücü sıralaması özelinde değerleri de barındırmaktadır.

Sonuç

Literatürde, Hürmüz Boğazı ile ilgili çalışmaların çeşitlilik arz ettiği görülmektedir. Bu çeşitlilik, aynı zamanda çalışma alanlarına yansımakta ve bahsedilen çalışma alanlarında en fazla yoğunluğa da Uluslararası İlişkiler sahiptir.

Çalışmanın bölümleri içerisinde üzerinde durulan boğaz konusunda yapılan açıklamalarda tanımlar ve sınıflandırmalar temelinde çeşitlilik mevcuttur. Konu itibarıyla, Hürmüz Boğazı gerek sahip olduğu coğrafi konum, gerek küresel ekonomik temelinde önemi gerekse de tarihsel muhtevası gibi özellikleri açısından geçmişten günümüze kadar önemli bir konuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

“*Strait of Hormuz*” konulu çalışmaları detaylı bir şekilde incelenmesi amaçlanan bu çalışmada, WoS veri tabanı vasıtasıyla ulaşılan 1980-2026 yılları arasında yayımlanan 424 eser üzerinden analiz yapılmıştır. Bu yıllar arasında ilk eser 1980’de, en son eser 2026’da ve en fazla eser ise 2024 yılında yayımlanmıştır.

Analize tabi tutulan 424 eserin çalışma türlerinin çeşitli olduğu ve bu türler arasında da en fazla alana da makale sahiptir. Bu eserlerin yayım dillerine göre dağılımında da İngilizce zirvede yer almaktadır.

Yazarların ortak atıf analizinde ve yazarların atıf analizinde en fazla esere, Vahid Chegini sahiptir. Diğer yandan devletlerin ve kurumların atıf analizinde de eser sayılarının ilk basamağında sırasıyla İran ve University of Tehran bulunmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra, eserlerin yayımlandıkları indeks noktasında en fazla alanı SCI kaplarken, anahtar kelime atıf analizinde de tekrar sayısında Hürmüz Boğazı ilk sırada konumlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akipek, Ömer İ. (1965), *Devletler Hukuku Cilt 2*, Ankara: Başnur Matbaası.
- Akipek, Ömer İ. (1966), *Devletler Hukuku Kaynaklarından ve Belgelerinden Örnekler*, Ankara: Başnur Matbaası.
- *Britannica* (2025), “Strait of Dover: International Waterway, Europe”, 12.12.2025, Erişim Tarihi: 06.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/place/strait-of-dover>.
- Choi, Timothy (2014), “Nowhere May They Roam: Ottoman Area-Denial Operations and Lessons for the Strait of Hormuz”, *Journal of Military And Strategic Studies*, 15(3), ss. 84-107.
- Çelik, Edip F. (1987), *Milletlerarası Hukuk*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Dadwal, Shebonti Ray (2007), “Iran Standoff: Repercussions for The Global Oil Market”, *Strategic Analysis*, 31(3), ss. 543-67.
- Dadwal, Shebonti Ray (2012), “India–Iran Energy Ties: A Balancing Act”, *Strategic Analysis*, 36(6), ss. 930-940.
- Dirik, Deniz & Eryılmaz, İnan & Erhan, Tuğba (2023), “Post-Truth Kavramı Üzerine Yapılan Çalışmaların Vosviewer ile konun”, *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), ss. 164-188.
- Divsallar, Abdolrasool (2022), “Shifting Threats and Strategic Adjustment in Iran’s Foreign Policy: The Case of Strait of Hormuz”, *British Journal of Middle Eastern Studies*, 49(5), ss. 873-95.
- Dündar, İsmail T. (2024), “Boğaz Jeopolitiği: Hürmüz Boğazı Örneği”, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü.
- El-Fakir, Jennifer (2021), “Retaliatory or Lawful?: How Iran's Seizure of the Stena Impero in the Strait of Hormuz Violated International Law”, *Columbia Journal of Transnational Law*, 59(2), ss. 425-468.
- Evren, Savaş & Kozak, Nazmi (2014), “Bibliometric Analysis of Tourism and Hospitality Related Articles Published in Turkey”, *Anatolia*, 25(1), ss. 61-80.
- Fatemeh, Shayan (2013), “Geopolitical Subjectivity in Iran-GCC Relations: The Three Islands Issue since 1979”, *Geopolitics*, 18(3), ss. 633-61.
- Gao, Guangyue vd. (2026), “Construction of Global Maritime LPG Trade Multi-Layer Network Models and Pattern Analysis”, *Energy Reports*, 15, ss. 2-15.

- Gov.uk, “Dover Strait Crossings: Channel VTS”, Erişim Tarihi: 06.04.2026, Erişim Adresi: <https://www.gov.uk/government/publications/dover-strait-crossings-channel-navigation-information-service/dover-strait-crossings-channel-navigation-information-service-cnis>.
- Growitsch, Christian & Harald, Hecking & Timo, Panke (2014), “Supply Disruptions and Regional Price Effects in a Spatial Oligopoly—an Application to the Global Gas Market”, *Review of International Economics*, 22(5), ss. 944-75.
- Hussain, Mehmood & Syed Inam, Ali Naqvi & Shahid, Hameed (2024), “The Abraham Accord and the Middle Eastern Quad : Pakistan’s Energy Security Eclipse and The Way Forward”, *Politics & Policy*, 52(6), ss. 1266-1283.
- Lawale, Shivali & Ahmad, Talmiz (2025), “Maritime Chokepoints in the Asia-Pacific: Geo-Economic and Security Challenges for the GCC States Amidst Regional and Great Power Competitions”, *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 19(3), ss. 235-250.
- Levy, David & Pinko, Eyal & Shamir, Eitan (2026), “Asymmetric War at Sea: The Doctrine of Iranian Revolutionary Guard Corps Navy (IRGCN)”, *Journal Of Strategic Studies*, ss. 1-35.
- Lott, Alexander & Kawagishi, Shin (2022), “The Legal Regime of the Strait of Hormuz and Attacks Against Oil Tankers: Law of the Sea and Law on the Use of Force Perspectives”, *Ocean Development & International Law*, 53(2-3), ss. 123-146.
- Meray, Seha L. (1957), “Devletler Hukukunda Denizle İlgili Bazı Örnekolaylar”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 12(3), ss. 42-72.
- Meray, Seha L. (1960), *Devletler Hukukuna Giriş (Cilt 1)*, Ankara: Ajans-Türk Matbaası.
- Özman, M. Aydoğan (1984), *Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi*, İstanbul: Temel Matbaası.
- Pazarcı, Hüseyin (2020), *Uluslararası Hukuk*, Ankara: Tuhra Kitabevi.
- Pham, J. Peter (2010), “Iran’s Threat to the Strait of Hormuz: A Realist Assessment”, *American Foreign Policy Interests*, 32(2), ss. 64-74.
- Rothwell, Donald R. & Stephens, Tim (2010), *The International Law of the Sea*, UK: Hart Publishing.

- Sahipkiran Stratejik Araştırma Merkezi (2025), “Hürmüz Boğazı ve Stratejik Önemi”, 13.6.2025, Erişim Tarihi: 06.04.2026, Erişim Adresi: <https://sahipkiran.org/2025/06/23/hurmuz-bogazi-ve-stratejik-onemi/>.
- Shepard, Jun U. & Pratson, Lincoln F. (2020), “Maritime Piracy in the Strait of Hormuz and Implications of Energy Export Security”, *Energy Policy*, 140.
- Si, Ruibin vd. (2026), “Resilience-Oriented Recovery Strategies for Crude Oil Maritime Transportation Networks of Importing Countries Using Mass Tanker Trajectory Data”, *Transport Policy*, 181.
- Talmadge, Caitlin (2008), “Closing Time: Assessing the Iranian Threat to the Strait of Hormuz”, *International Security*, 33(1), ss. 82-117.
- Toluner, Sevin (1989), *Milletlerarası Hukuk Dersleri*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Vank, M. Deniz (1998), *Boğazların Hukuki Rejimi ve Türk Boğazları*, Ankara: Us-A Yayıncılık.
- Yates, Athol & Hughes, Geraint (2022), “Operation Intradon in the Musandam, 1970-1971: What this Counterinsurgency Operation Says About British Military Operations in the Arabian Gulf”, *Small Wars & Insurgencies*, 33(7), ss. 1236-1258.